

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

Anul școlar 2020 – 2021

Limba și literatura maghiară maternă

Testul 4

**Toate subiectele sunt obligatorii.
Se acordă zece puncte din oficiu.
Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

A vasút

A vasút története egész a 16. századig nyúlik vissza, amikor a ló vontatta, fa, majd az 1760-as évek angliai újításának köszönhetően a vasból készült, nyompályás síneken mozgatható egyszerű járművek megjelentek, kezdetben a bányászatban.

Az első közforgalmú lóvasút 1803-ban nyitotta meg szolgáltatását, rá egy esztendőre pedig az első gőzmozdony is elkészült. A közhiedelemmel ellentétben a gőzmozdony feltalálója nem George Stephenson volt, hanem egy másik angol, Richard Trevithick. 1804. február 21-én történelmi pillanatot élhetett át az a hetven utas, aki a világ első, tíztonnányi vasárut szállító gőzmozdonyán ült, mely egy 16 km-es utat nagyjából négy óra alatt teljesített, majdnem 4 km/h-s átlagsebességgel, Dél-Walesben. Hogy miért nem Trevithick, hanem Stephenson neve maradt fenn mégis a köztudatban, hiába a világ első gőzmozdonya által sikeresen megtett próbaút? A vaspálya nem bírta a gőzmozdony tömegét, a héttonnás gép alatt a korabeli öntöttvasból készült sínek széttörttek, három út után a gőzmozdonyt átalakították álló gőzgéppé.

Az igazi technikai áttörést George Stephenson hozta el két évtizeddel később, amikor 1825-ben a Locomotion No.1 névre keresztelt mozdonya megtette első, 40 km-es útját Stockton és Darlington között. A gőzmozdonyt szénrel, valamint búzával fűtötték, a szerelvény 38 kocsiából állt, és mintegy 600 utas volt rajta. Stephenson leghíresebb mozdonya azonban mégsem a Locomotion, hanem a Rocket volt, mely a következő száz év mozdonyainak már minden lényeges jellemzőjét magán hordozta, s mellyel 1829-ben elnyerte a Liverpool & Manchester Railway Company díját, miután a Ranhillből induló, 5 résztvevős versenyben Stephenson mozdonya 48 km/órás sebességgel lekörözte a vetélytársakat. 1830. szeptember 15-én Liverpool és Manchester között megindult a rendszeres vasúti közlekedés, ezzel megszületett a modern vasút. A kontinensen elsőként Belgiumban, Brüsszel és Mechelen között közlekedett Stephenson-féle gőzmozdony 1835-ben. Egyfajta érdekességként ide kívánczok az a korabeli gőzmozdonyellenes hiedelem, miszerint az emberek bele fognak örülni a 10 mérföldes sebességbe. Ez a ma már megmosolyogtató érv egyébként nem akárhol hangzott el, hanem a londoni parlamentben, az 1820-as években a személyek vasúti szállításáról szóló vitában.

A vasút szükségességét illetően Magyarországon sem merült fel vita, ahogy Petőfi is írta híres költeményében: „Száz vasutat, ezeret!/ Csináljatok, csináljatok!/ Hadd fussák be a világot,/ Mint az erek.” Az első útvonal kijelölésében azonban már komoly nézeteltérések akadtak a tekintetben, hogy a Duna jobb, vagy bal partján fussanak-e a sínek. Végül a pesti oldal mellett érvelők kerültek ki győztesen, Kossuth Lajos hathatós pártfogásának hatására az országgyűlés a bal parti vonalvezetést fogadta el. Így vált lehetővé Ullmann Móric báró vezetésével a Magyar Középponti Vasúttársaság megalapítása 1844-ben, amikor meg is kezdték a Pest–Vác vasútvonal építését, melyet két év után, 1846. július 15-én nyitottak meg a Pest és Buda nevű mozdonyok elindításával.

(<https://k-v.hu/hireink/-a-szemelyszallitas-tortenete>)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A.

1. Kinek a nevéhez fűződik a gőzmozdony feltalálása?

- a) A gőzmozdonyt George Stephenson találta fel.
- b) A gőzmozdony feltalálása a Liverpool and Manchester Railway Company társaságnak köszönhető
- c) A gőzmozdony feltalálója Richard Trevithick volt.

Helyes válasz betűjele: _____

4 pont

2. Milyen gőzmozdonyellenes hiedelem fogalmazódik meg az angol parlamentben a személyek vasúti szállításáról szóló vitában?

5 pont

3. Miért vált a Rocket George Stephenson leghíresebb mozdonyává? Fogalmazd meg a válaszod a szövegből vett információk alapján!

5 pont

4. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Jelöld X-szel a táblázat megfelelő rovatát!

Kijelentés	Igaz	Hamis
a. Az első nyompályás síneken mozgatható egyszerű járműveket a bányászatban használták.		
b. Trevithick hetventonnás mozdonyának próbaútaján hét utas vett részt.		
c. Szénnel és búzával fűtötték a gőzmozdonyokat.		
d. Stephenson mozdonyainak neve Railway és Darlington volt.		

4 pont

5. Társítsd a következő időpontokat a hozzájuk kapcsolódó vasúttörténeti eseményekkel! Írd a helyes válasz betűjelét a táblázat üres rovatába!

1. 1846. júl. 15.	a. A Locomotion No.1 első útja Stockton és Darlington között
2. 1803	b. A Magyar Középponti Vasúttársaság megalapítása
3. 1825	c. A Pest és Buda nevű mozdonyok elindítása a Pest–Vác vasútvonalon
4. 1830. szept. 15.	d. Liverpool és Manchester között megindult a rendszeres vasúti közlekedés
5. 1844	e. Az első közforgalmú lóvasút megnyitása

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5 pont

6. Milyen előnyöket jelentett az emberiség számára a gőzmozdony felfedezése és a vasúti közlekedés fejlődése? Fogalmazd meg a véleményed 4-5 mondatban! A gondolataid támaszd alá érvekkel a szöveg, illetve saját tapasztalataid alapján!

7 pont

B.

1. Az ismeretterjesztő szövegben ritkán fordul elő kérdő mondat. Az olvasott szöveg második bekezdésében mégis megjelenik egy. Mi lehet a beszélő szándéka ezzel a kérdéssel?

- a. információt akar szerezni az olvasóktól
- b. felhívja a figyelmet egy érdekességre/ellentmondásra
- c. felelősségre von valakit egy hiba/mulasztás miatt
- d. udvarias kérést fogalmaz meg

Helyes válasz betűjele: _____

4 pont

2. Az *alatt* és a *mellett* névutókat a szövegben nem a hagyományos, helyre utaló jelentésükben találjuk. Alkoss egy-egy mondatot az említett névutós szerkezetekkel úgy, hogy helyre utaljanak!

a. *(négy) óra alatt:*

b. *(a pesti) oldal mellett:*

4 pont

3. A *fut* ige kétféle alakban is megjelenik a szöveg utolsó bekezdésében: igeikötővel és tárggyal, határozott ragozású változatban („fussák be a világot”), illetve igeikötő és tárgy nélkül („[a Duna jobb vagy bal partján] fussanak-e a sínek”). Az alábbi igeiknek mind van olyan igeikötős változata, amelyhez tárgyat rendelhetünk.

Egészítsd ki a megadott alakot egy megfelelő igeikötővel és egy találó tárggyal!

Pl. fut → befutja a világot

- a. él → ____ éli _____
b. áll → ____ állja _____
c. köröz → ____ körözi _____

6 pont

4. Húzd alá az alábbi mondatok mindegyikében azt a teljes névszói szerkezetet, amely az igéhez alanyként kapcsolódik!

- a. ...[a]z 1760-as évek angliai újításának köszönhetően a vasból készült, nyompályás síneken mozgatható egyszerű járművek [is] megjelentek.
b. Egyfajta érdekességként ide kívánczik az a korabeli gőzmozdonyellenes hiedelem, ...
c. Ez a ma már megmosolyogtató érv egyébként nem akárhol hangzott el, ...
d. Végül a pesti oldal mellett érvelők kerültek ki győztesen, ...

4 pont

5. Folytasd a második tagmondatot az alábbi elkezdett összetett mondatot, minden alpontnál figyelembe véve a megadott kötőszó jelentését! A folytatás legyen összhangban a szöveg tartalmával!

- a. Az igazi technikai áttörést George Stephenson hozta el, pedig _____

b. Az igazi technikai áttörést George Stephenson hozta el, mivel _____

c. Az igazi technikai áttörést George Stephenson hozta el, ezért _____

6 pont

6. Fogalmazz 3 mondatot a vasúti utazásról használva a *szerintem, sajnos, szerencsére* módosítószókat!

6 pont

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Vilmos atya maga köré gyűjtött bennünket.

– Ide figyeljetek, lányok és fiúk – jártatta végig rajtunk a tekintetét, szakszerűen és tekintélyesen. - Mi most fel fogunk szállni a vonatra. Mindenki megragadja a csomagjait, és amikor én jelzek, megrohamozzuk a vonatot. Megértettétek?

Milyen szerencse, hogy mindig akadnak olyanok, akik vállukra veszik embertársaik életének ügyeit, lótnak, futnak, fáradoznak, mialatt mi, többiek tunyán üldögélünk.

Vilmos atya is ilyen született szervező volt. Megnézte a karóráját.

– Most tizenegy óra harminc perc. Még öt perc a vonat érkezéséig. Addig gyakorlatozni fogunk.

Ez kezdett nagyon nem tetszeni nekem. „Miért nem eszünk inkább? Máris borzasztóan éhes vagyok.”

– Mit gyakoroljunk? – kérdeztem rosszindulattal.

– A felszállást fogjuk gyakorolni – felelte frissen Vilmos atya. - Egykettő, gyerekek, ragadja meg ki-ki a csomagját.

– Bezzeg, Vilmos atya milyen előrelátó - nézett rám szemrehányóan Anyu. – Ilyen egy talpraesett ember.

Hat igen, ez kétségtelen, Vilmos atya talpraesett, viszont a legsúlyosabb bőröndöket nekem kell cipelnem, azonfelül, hogy az én hátamra tuszkolták fel a legsúlyosabb hátizsákot is. Egyik oldalamba felakasztottam a termoszt meg a gyógyszeres ládikót, a másikra a kenyérszákot, a csákányt, a pokrócgöngyöleget. Utána olyan mozdulatokat végeztem, mint egy jávai hastáncosnő. A sok csomagtól ugyanis másként nem tudtam volna a nyakamba akasztani azt a tarisznyát, amit Vilmos atya az utolsó pillanatban még rám tukmált.

A gyakorlat – hála a tevékeny Vilmos atyának – hibátlanul sikerült volna, ha a két kisiúba bele nem száll a nagyozolás ördöge.

– Én már nagy vagyok - üvöltötte el magát a jó kis Vilike. - Én akarom vinni a Nagyfőnök hátizsákját.

– Nem igaz, mert én viszem! - süvített közbe Öcsi. – Én nagyobb vagyok, én viszem. Adjátok ide, vagy nem megyek kirándulni.

Öcsi nem az az ember, aki játszik a szavával. Máris ledobálta minden holmiját, és leült a peron kövére. A rám aggatott csomagoktól és a dühtől reszkető lábbal odacsoszogtam melléje. Összeszorított foggal szidalmazni kezdtem, mire Öcsi, hogy bosszút álljon rajtam, vékony hangon sírni kezdett.

Kérem, ne higgyék, hogy a kelleténél lágyszívűbb vagyok. De ez a sírás... ettől mindig elgyengülök. Tudom én, hogy Öcsi fiam összes jó tulajdonságai ellenére nagy lókötő, amolyan kemény fickó, számtalan iskolai verekedés hőse, aki még a más árnyékától sem ijed meg, nemhogy az enyémtől. De amikor elkezd vékony, védtelen hangon sírni... de úgy, ahogy csak egy éjfélkor, dermesztő hidegbe kitett éhes, árva gyermek sírhat... olyan reménytelenül és elhagyottan, nos hát olyankor minden bűnéről megfeledkezem. Sajnos, a ravasz fickó rájött, hogy ez a trükk hat, s azóta, ha valamire kedve kerekedik, elkezd nyüszíteni. Újabban még fejlesztette is a technikáját, már akkora könnycseppek jelennek meg a szeme sarkában, mint egy királyi koronáról lelopott briliáns. Fogalmam sincs, hogyan csinálja - talán visszatartja a lélegzetét. Amikor meglátom ezeket a könnycseppeket, és hallom a nyöszörgéses sírást, akkor máris végem van, megadom magam.

Ez persze csak az én véleményem, mert Anyu szerint az ő Öcsije képtelen ilyen agyafúrt trükkökre. Ragaszkodott hozzá, hogy ezt beírjam ide: igenis Öcsi tiszta lelkű, melegszívű gyermek, aki, amikor sír, akkor igazán sír, és mesterséges könnyekről szó sem lehet. A magam részéről a tisztalelkűséget nem is vitatom. Tudom, hogy igaz, de én azt is tudom, hogy egy gyermek minden alapvető jószívűsége és jó szándéka ellenére is időnként nagy huncut és legalább közepes méretű csirkefogó. Még ha nem is vallják be, akkor is így van.

Szóval, Öcsi most is elkezdte a „megfagyott, árva gyermek” trükköt. Vilike azonnal melléje állt, és olyan arcot vágott, mint egy énekes koldus.

Ilyenkor legjobb engedni. Levettük hát a két legsúlyosabb hátizsákot, az enyémet meg a Vilmos atyáét, és odaállítottuk a prűcskők elé.

– Tessék, vigyétek.

Vilike természetesen föl sem tudta emelni, csak a porban ráncigálta egy darabig, olyan fájdalmas arckifejezéssel, mint egy mártír, akinek a hátulsó felét tüzes dárdával szurkálják. A két évvel idősebb Öcsi valahogy feltornázta a hátára a zsákot, tett vele néhány lépést, aztán összerogyott.

– Apu, nem bírom – nézett rám szemrehányóan.

(Méhes György: *Micsoda társaság*. Részlet)

Válaszolj a következő kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Öcsi milyen pozitív és negatív tulajdonságait emeli ki a szöveg elbeszélője? Fogalmazd meg válaszod egy-két mondatban a szöveg alapján!

4 pont

2. Mi miatt bosszankodik a szöveg elbeszélője? Fogalmazd meg válaszod 2-3 mondatban a szövegben olvasottak alapján!

5 pont

3. Értelmezd a szöveg zárómondatát!

„– Apu, nem bírom – nézett rám szemrehányóan.”

Segítenek az alábbi szempontok:

- Milyen hangulat uralkodik a vonatra váró két család körében?
- Hogy viselkedik Vilike és Öcsi az állomáson?
- Hogyan reagálnak a felnőttek a két gyerek viselkedésére?

